

Bibliotēkas un e-grāmatas

Uldis Zariņš

Latvijas Nacionālā bibliotēka

07.11.2012

Vispārējā cilvēktiesību deklarācija

19. pants:

Katram cilvēkam ir tiesības uz pārliecības brīvību un tiesības brīvi paust savus uzskatus: šīs tiesības ietver brīvību netraucēti palikt pie saviem uzskatiem un **brīvību meklēt, saņemt un izplatīt informāciju un idejas** ar jebkuriem līdzekļiem neatkarīgi no valstu robežām.

Bibliotēku loma sabiedrībā

Bibliotēku misija

The image shows a screenshot of the KB website's 'Mission and Vision' page. A yellow callout box points to the mission statement: 'Our mission is: Bring people and information together'. The website header includes 'KB' and 'About the KB'. The navigation menu on the left lists 'Home', 'Organisation and policy', and 'Our Mission and Vision'. The main content area is titled 'Mission and Vision' and contains the following text:

Mission
The KB is the national library of the Netherlands: we bring people and information together.
Our core values are accessibility, sustainability, innovation and cooperation.

Vision

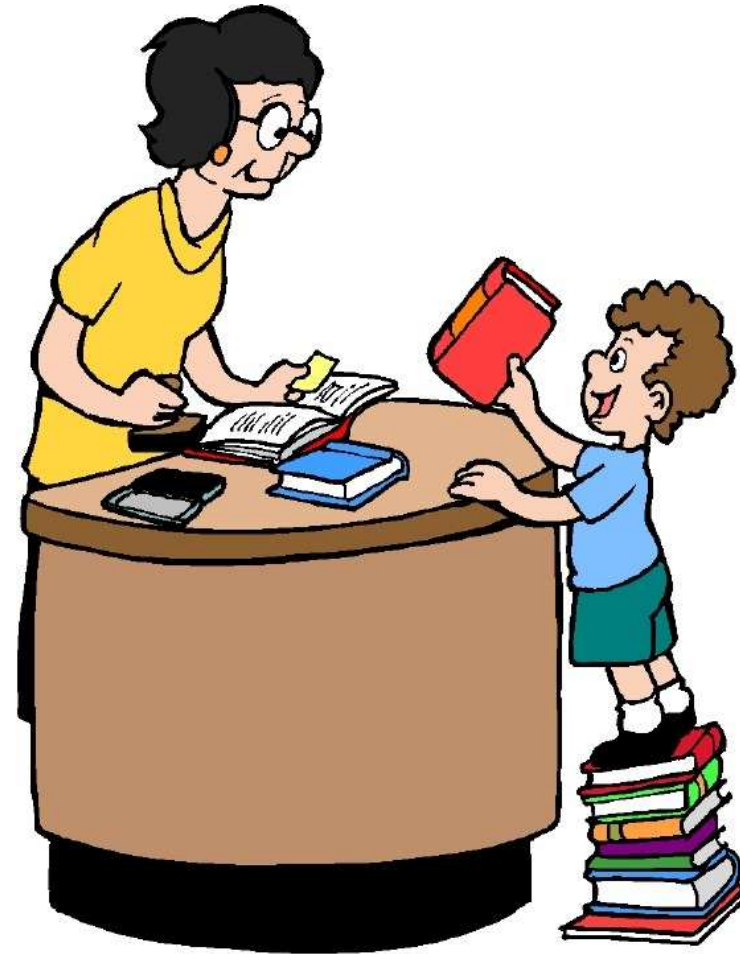
- We offer everyone everywhere access to everything published in and about the Netherlands.
- We play a central role in the (scientific) information structure of the Netherlands.
- We promote permanent access to digital information nationally and internationally.

Koninklijke Bibliotheek - National library of the Netherlands

<http://kb.nl/bst/beleid/missie.html>

Tradicionālais modelis

Publiskais patapinājums

Legālais pamats

- Autoram pieder ekskluzīvas tiesības izplatīt savu darbu
- Šīs tiesības attiecas uz darbu, nevis materiālo objektu, kurā darbs ir izteikts (piemēram, grāmatu)
- Tas dod legālu pamatu:
 - Privātpersonam dāvināt, aizdot, pārdot grāmatas
 - Bibliotēkām veikt publisko patapinājumu

Bibliotēkas informācijas sabiedrībā

E-grāmatas

E-grāmata ≠ grāmata

- Darbs izteikts datnē, nevis fiziskā objektā
- Tiesības darbu padarīt pieejamu, nevis izplatīt
- Tiesības darbu padarīt pieejamu netiek izsmeltas – par katru izmantojumu jāiegūst autora atļauja - **licence**
- Līdz ar to uz e-grāmatām nevar attiecināt publisko patapinājumu

Licencēšana

- Tiesību īpašnieks var:
 - Atteikt licenci
 - Noteikt ierobežojumus licencei
 - Atsaukt licenci
- Rezultātā:
 - Bibliotēkas zaudē kontroli pār savu krājumu un tā komplektēšanas principiem
 - Kļūst absolūti atkarīgas no tiesību īpašnieku biznesa prakses

Say hello to your new librarian

There is a silent revolution going on in our libraries. Not long ago, libraries were independent. Free to choose, buy and recommend literature and factual books from amongst all the books that were in print. Then came eBooks...

Vienošānās par principiem

- Visu tirgū esošo e-grāmatu pieejamība bibliotēkās no to izdošanas dienas
- Beztermiņa licence un datne
- Iespēja uz laiku izsniegt e-grāmatu bibliotēkas lasītājiem, tai skaitā citu bibliotēku
- E-grāmatas, kas nav saistītas tikai ar konkrētu programmatūru / aparatūru

Vienošanās par principiem

- Tiesību īpašniekiem ir tiesības saņemt kompensāciju par e-grāmatu izmantošanu bibliotēkās
- Bibliotēkas piekrīt reklamēt e-grāmatas un iespējas tās iegādāties
- Bibliotēkas piekrīt attīstīt jaunus biznesa modeļus sadarbībā ar izdevējiem

Paldies!

Jautājumi un komentāri?

uldis.zarins@lnb.lv